YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

2 päivänä lokakuuta 2003 *

Asiassa C-195/99 P,

Krupp Hoesch Stahl AG, kotipaikka Dortmund (Saksa), edustajanaan Rechtsanwalt F. Montag, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu toinen jaosto) asiassa T-147/94, Krupp Hoesch vastaan komissio, 11.3.1999 antaman tuomion (Kok. 1999, s. II-603) kumoamista,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Currall ja W. Wils, avustajanaan Rechtsanwalt H.-J. Freund, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Wathelet sekä tuomarit D. A. O. Edward, A. La Pergola, P. Jann (esittelevä tuomari) ja S. von Bahr,

julkisasiamies: C. Stix-Hackl,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M.-F. Contet,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 31.1.2002 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.9.2002 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Krupp Hoesch Stahl AG on yhteisöjen tuomioistuimeen 25.5.1999 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-147/94,

Krupp Hoesch vastaan komissio, 11.3.1999 antamaan tuomioon (Kok. 1999, s. II-603; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla on hylätty osittain valittajan kanne, jossa se vaati EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisesta Euroopan teräspalkkituottajien sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin 16 päivänä helmikuuta 1994 tehdyn komission päätöksen 94/215/EHTY (EYVL L 116, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös) kumoamista osittain. Tällä päätöksellä komissio määräsi valittajalle sakon EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan mukaisesti.

Tosiseikat ja riidanalainen päätös

2 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että vuodesta 1974 lähtien Euroopan terästeollisuutta koetteli kriisi, johon liittyi ylitarjonta- ja ylikapasiteettiongelmiin johtanut kysynnän romahtaminen ja alhainen hintataso.

3 Komissio yritti hallita kriisiä yritysten vapaaehtoisin yksipuolisin sitoumuksin, jotka koskivat markkinoille saatetun teräksen määrää ja vähimmäishintoja (Simonet-ohjelma), tai ohje- ja vähimmäishinnoin (Davignon-ohjelma, Eurofer I -sopimus), minkä jälkeen vuonna 1980 se totesi EHTY:n perustamissopimuksen 58 artiklassa tarkoitetun ilmeisen kriisin olevan olemassa ja määräsi muun muassa teräspalkkien pakolliset tuotantokiintiöt. Tämä yhteisön järjestelmä päättyi 30.6.1988.

4 Jo ennen tätä päivämäärää komissio ilmoitti kiintiöjärjestelmän lopettamisesta useissa tiedonannoissa ja päätöksissä ja mainitsi, että tämän järjestelmän lopettaminen merkitsisi palaamista markkinoille, joilla yritykset kilpailevat keskenään vapaasti. Alalle oli kuitenkin edelleen tyypillistä tuotannon ylikapasiteetti, jota asiantuntijoiden mukaan oli vähennettävä riittävästi ja nopeasti, jotta yritykset voivat selviytyä maailmanlaajuisessa kilpailussa.

5 Heti kiintiöjärjestelmän lopettamisen jälkeen komissio perusti valvontajärjestelmän, johon sisältyi tilastojen kerääminen tuotannosta ja toimituksista, markkinoiden kehityksen seuranta sekä markkinatilannetta ja sen kehittymistä koskeva säännöllinen yhteydenpito yritysten kanssa. Alan yritykset, joista osa oli toimialajärjestö Euroferin jäseniä, olivat siten säännöllisesti yhteydessä pääosasto III:een (komission sisämarkkinoista ja teollisuusasioista vastaava pääosasto; jäljempänä PO III) yhteydenpitokokousten yhteydessä. Valvontajärjestelmä päättyi 30.6.1990, jolloin se korvattiin yksilöllisellä ja vapaaehtoisella ilmoitusjärjestelmällä.

6 Vuoden 1991 alussa komissio toimitti tarkastuksia muutaman terästeollisuusyrityksen ja tämän alan yritysten yhteenliittymän tiloissa. Komissio antoi 6.5.1992 näille yrityksille ja yhteenliittymille tiedoksi niitä vastaan esitetyt väitteet. Näitä yrityksiä kuultiin vuoden 1993 alussa.

7 Komissio teki 16.2.1994 riidanalaisen päätöksen, jossa se totesi 17 eurooppalaisen terästeollisuusyrityksen ja niiden yhden toimialajärjestön osallistuneen EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaisesti eräisiin sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin hintojen vahvistamiseksi, markkinoiden jakamiseksi ja teräspalkkien markkinoita yhteisön alueella koskevien luottamuksellisten tietojen vaihtamiseksi. Tällä päätöksellä komissio määräsi 14:lle tämän alan yritykselle sakkoja 1.7.1988—31.12.1990 tehdyistä kilpailusääntöjen rikkomisista.

Oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

8 Valittaja nosti 11.4.1994 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa se vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista osittain.

9 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi kantajan kanteen osittain ja alensi sille määrättyä sakkoa.

Asianosaisten vaatimukset

10 Valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sen tuomiolauselman 1 kohdassa on määrätty valittajalle 9 000 euron sakko, sen tuomiolauselman 2 kohdassa on hylätty valittajan kanne ja sen tuomiolauselman 3 kohdassa on velvoitettu valittaja vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan puolet komission oikeudenkäyntikuluista

— kumoaa riidanalaisen päätöksen 1, 3 ja 4 artiklan ja

— velvoittaa komission korvaamaan ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

11 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— hylkää valituksen

— velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitusperusteet

12 Kantaja esittää valituksensa tueksi seitsemän valitusperustetta:

1) komission työjärjestyksen, sellaisena kuin se on muutettuna 17.2.1993 tehdyllä komission päätöksellä 93/492/Euratom, EHTY, ETY (EYVL L 230, s. 15; jäljempänä vuoden 1993 työjärjestys), rikkominen;

2) EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan rikkominen;

3) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan virheellinen soveltaminen siltä osin kuin kyse on tietojen vaihdosta ja käsitteen "tavanomainen kilpailu" virheellisestä tulkinnasta;

4) oikeudellinen virhe hintojen vahvistamista Saksan markkinoilla koskevien moitittujen menettelytapojen osalta;

5) EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan virheellinen soveltaminen valittajan syyllisyyden asteen arvioinnin osalta;

6) EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklassa asetetun perusteluvelvollisuuden virheellinen soveltaminen;

7) Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan rikkominen, koska oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kesti väitteen mukaan liian kauan.

13 Valituksenalaisen tuomion kohdat, joita kussakin valitusperusteessa arvostellaan, mainitaan kyseisen valitusperusteen käsittelyn yhteydessä.

Valitus

Ensimmäinen valitusperuste

14 Ensimmäinen valitusperuste jakautuu kahteen osaan. Ensimmäinen osa koskee vuoden 1993 työjärjestyksen 5 ja 6 artiklan rikkomista ja toinen osa saman työjärjestyksen 16 artiklan rikkomista.

Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

15 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut vuoden 1993 työjärjestyksen 5 ja 6 artiklaa, joissa määrätään siitä, kuinka monta

jäsentä on oltava läsnä ja kuinka monta ääntä on annettava, jotta komissio voi tehdä päätöksen pätevästi. Valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan tulkinnut väärin komission sen kokouksen pöytäkirjaa, jossa riidanalainen päätös tehtiin (jäljempänä pöytäkirja), ja sen vuoksi todennut virheellisesti, että päätös tehtiin näiden määräysten mukaisesti.

16 Tämä tulkinta ei myöskään vastaa kollegisen päätöksenteon periaatteen käsitettä, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin on sen esittänyt asiassa C-137/92 P, komissio vastaan BASF ym., 15.6.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. I-2555, 64 kohta) ja jossa edellytetään komission jäsenten läsnäoloa päätöksiä tehtäessä.

17 Komissio katsoo, että vastaaja riitauttaa tosiseikkojen määrityksen ja todistusaineiston arvioinnin ja että tämä väite on näin ollen jätettävä tutkimatta.

18 Toissijaisesti komissio katsoo, että valitusperusteen tämä osa on perusteeton. Komission mielestä pöytäkirjan sivulla 40 esitetty toteamus, jonka mukaan kahden komission jäsenen kabinettipäälliköt ja yksi kabinetin jäsen olivat osallistuneet kyseiseen istuntoon "komission jäsenten poissaollessa", ei kyseenalaista pöytäkirjan sivulla 2 olevan, riidanalaisen päätöksen tekemiseen liittyvään neuvotteluun osallistuneiden tai siitä poissa olleiden komission jäsenten osallistujaluettelon todistusvoimaa ja pätevyyttä.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

19 Aluksi on huomautettava, että kuten HT 32 d artiklan 1 kohdasta ja EHTY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklasta seuraa, muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Näin ollen ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen määrittämään merkityksellisen tosisei-

kaston ja arvioimaan sitä sekä arvioimaan todistusaineistoa, paitsi jos tämä tosiseikasto ja todistusaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla (ks. vastaavasti asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994, Kok. 1994, s. I-1981, 49 ja 66 kohta; yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P—C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok. 2002, s. I-8375, 194 kohta ja asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok. 2002, s. I-11355, 69 kohta).

20 On todettava, ettei valittaja vetoa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi ottanut pöytäkirjan sisällön huomioon vääristyneellä tavalla, vaan ainoastaan riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 63 kohdassa esittämän arvioinnin siitä.

21 Näin ollen on todettava, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on jätettävä tutkimatta.

Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa

22 Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti vuoden 1993 työjärjestyksen 16 artiklaa, joka koskee komission päätösten saattamista todistusvoimaiseksi ja niiden ulkoasua. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensinnäkin tehnyt virheen katsoessaan, että komission kantajalle tiedoksi antama riidanalainen päätös oli saatettu todistusvoimaiseksi 23.2.1994. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tuomiossaan todennut sen enempää sitä, että valittajalle tiedoksi annettu riidanalaisen päätöksen versio oli täysin sama kuin tämän päätöksen versiot C(94) 321/2 ja C(94) 321/3, kuin sitäkään, että tämä tiedoksi annettu versio oli liitetty pöytäkirjaan sääntöjenmukaisesti. Toiseksi komissio ei ollut kyennyt esittämään pöytäkirjaa, jossa olisi ollut komission puheenjohtajan ja pääsihteerin alkuperäiset allekirjoitukset, eikä pöytäkirjassa ollut allekirjoituspäivämäärää.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oletti, että todistusvoimaiseksi saattaminen tapahtui säännöstenmukaisesti, ja vetosi valituksenalaisen tuomion 85 kohdassa yhteisön toimien pätevyysolettamaan. Tällöin se tulkitsi valittajan mukaan virheellisesti tämän olettaman tarkoitusta, sillä tapauksessa, jossa menettelyä koskevia edellytyksiä rikotaan päätöstä tehtäessä, pätevyysolettama ei voi estää päätöksen kumoamista.

24 Komissio väittää, että riidanalaisen päätöksen eri versioiden erilaisuutta koskeva väite on jätettävä tutkimatta, koska valittaja ei esitä lainkaan perusteluja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perusteluja tältä osin koskevalle arvostelulleen ja koska tämä valitusperuste koskee tosiseikkojen määrittämistä, jonka osalta ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen. Komissio katsoo, että myös riidanalaisen päätöksen todistusvoimaiseksi tekemisen osoittamista koskeva väite on jätettävä tutkimatta, sillä tällainen kysymys kuuluu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan lukuun ottamatta tilannetta, jossa todistusaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 On todettava, että ensimmäisen valitusperusteen tässä osassa valittaja riitauttaa uudelleen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisessa tuomiossa esittämät tosiseikkojen ja todistusaineiston arvioinnit, jotka sisältyvät

— 83 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oletti, että asiakirjat C(94) 321/2 ja C(94) 321/3 oli liitetty pöytäkirjaan

— 84 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, ettei ole osoitettu ainoatakaan sisällöllistä eroavuutta tiedoksiannetun riidanalaisen päätöksen version ja pöytäkirjaan liitetyn version välillä

— 85 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että asiakirjat C(94) 321/2 ja C(94) 321/3 oli katsottava tulleen saatetuiksi todistusvoimaisiksi komission puheenjohtajan ja pääsihteerin kirjoitettua nimikirjoituksensa pöytäkirjan ensimmäiselle sivulle

— 86 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission pääsihteerin viran haltijan todistus jäljennöksen oikeellisuudesta on laillisesti pätevä todiste siitä, että pöytäkirjan alkuperäiskappaleessa on komission puheenjohtajan ja pääsihteerin omakätiset nimikirjoitukset, ja

— 88 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komission puheenjohtaja ja pääsihteeri ovat asianmukaisesti allekirjoittaneet pöytäkirjan 23.2.1994.

26 Valituksenalaisen tuomion 85 kohdassa yhteisön toimielinten toimia koskevaan lainmukaisuusolettamaan (ks. mm. em. asia komissio v. BASF ym., tuomion 48 kohta) tehdyn viittauksen osalta riittää, kun todetaan, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vetänyt tästä minkäänlaista tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja koskevaa johtopäätöstä vaan perusteli toteamustaan, jonka mukaan riidanalainen päätös on saatettu todistusvoimaiseksi sääntöjenmukaisesti, yksinomaan omilla tosiseikkoja ja todistusaineistoa koskevilla arvioinneillaan.

27 Tästä seuraa, että siltä osin kuin toisen valitusperusteen toinen osa koskee tätä viittausta, se on vaikutukseton ja näin ollen perusteeton.

28 Tämän vuoksi on todettava, että valitusperusteen tämä osa jätetään osittain tutkimatta, ja se on osittain perusteeton.

29 Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste osittain jätetään tutkimatta ja osittain hylätään perusteettomana.

Toinen valitusperuste

30 Toinen valitusperuste koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rikkoi EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklaa, kun se valittajan mukaan ylitti riidanalaisen päätöksen valvontaa koskevan toimivaltansa.

31 EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklan ensimmäisessä ja toisessa kohdassa määrätään seuraavaa:

"Yhteisön tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion tai neuvoston kanne, joka koskee komission päätöksen tai suosituksen julistamista mitättömäksi ja jonka perusteena on puuttuva toimivalta, olennainen menettelymääräyksen rikkominen, tämän sopimuksen tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö. Yhteisön tuomioistuin ei kuitenkaan saa tutkia sitä taloudellisista tosiseikoista tai olosuhteista johtuvaa tilanteen arviointia, jonka perusteella komissio on tehnyt päätöksensä tai antanut suosituksensa, ellei ole kanneltu siitä, että komissio on käyttänyt harkintavaltaa väärin taikka ilmeisesti jättänyt noudattamatta tämän sopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä.

Jäljempänä 48 artiklassa tarkoitettu yritys tai yhteenliittymä voi samoin edellytyksin nostaa kanteen sitä koskevasta yksittäisestä päätöksestä tai suosituksesta taikka yleisestä päätöksestä tai suosituksesta, johon se katsoo liittyvän itseensä vaikuttavaa harkintavallan väärinkäyttöä."

32 Valitusperuste koskee valituksenalaisen tuomion 122 kohtaa, jossa todetaan seuraavaa:

"Näin ollen on pääteltävä, että riidanalaiset tietojenvaihtojärjestelmät on riidanalaisen päätöksen 263—272 perustelukappaleessa katsottu erillisiksi perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomisiksi. Komission 19.1.1998 päivätyssä vastauksessaan ja suullisessa käsittelyssä esittämät väitteet, joilla tätä oikeudellista arviointia on pyritty muuttamaan, on sen vuoksi hylättävä."

33 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ylitti EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklassa sille myönnetyn toimivaltansa, kun se korjasi valituksenalaisen tuomion 122 kohdassa riidanalaista päätöstä tulkitsemalla sitä tavalla, joka ei vastaa sen sisältöä, jos tukeudutaan komission nimenomaisiin selvityksiin ja tämän päätöksen sanamuotoon. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että komissio oli pitänyt tietojenvaihtojärjestelmään osallistumista erillisenä rikkomisena, vaikka komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen vastatessaan itse todennut lähteneensä olettamuksesta, jonka mukaan tietojenvaihtojärjestelmään osallistuminen oli osa laajempia rikkomisia, jotka sisälsivät sopimuksia hinnoista ja markkinoiden jakamisesta, ja tietojenvaihtojärjestelmä oli helpottanut näiden sopimusten täytäntöönpanoa.

34 Komission mukaan tämä valitusperuste on jätettävä tutkimatta, koska se, miten komissio on luonnehtinut tietojenvaihtojärjestelmää, ei ole oikeuskysymys vaan tosiseikkoja koskeva kysymys, joka jää yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan ulkopuolelle. Toissijaisesti se katsoo, että valitusperuste on perusteeton. Komission mukaan kanne koskee riidanalaista päätöstä eikä komission virkamiesten menettelyn aikana antamia selvityksiä, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei tarvitse ottaa huomioon.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

35 On todettava, ettei valittaja ole osoittanut eikä edes pyri osoittamaan, miten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi rikkonut EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklaa ja ylittänyt toimivaltansa, kun se on tulkinnut itse riidanalaista päätöstä mieluummin kuin luottanut komission virkamiesten 19.1.1998 päivätyssä vastauksessa ja suullisessa käsittelyssä antamiin selvityksiin.

36 Tältä osin on riittävää todeta, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ratkaisee yhteisön toimesta nostettua kumoamiskannetta, sen on itse tulkittava tätä toimea.

37 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole ylittänyt toimivaltaansa, kun se on tulkinnut riidanalaista päätöstä, ja että kolmas valitusperuste on perusteeton.

Kolmas valitusperuste

38 Kolmas valitusperuste koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa. Tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti pitänyt tietojenvaihtojärjestelmää erillisenä rikkomisena, toisessa osassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkinnut virheellisesti "tavanomaisen kilpailun" käsitettä, kolmannessa osassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen yksinomaan valittajan valmistamien U-profiilien osalta, ja neljännessä osassa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen arvioidessaan valittajan osallistumista tietojenvaihtojärjestelmään.

Kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa

39 Kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa, kun — jos oletetaan, että kolmannen valitusperusteen yhteydessä riitautetun tietojenvaihtojärjestelmän on osoitettu olevan erillinen rikkominen — se ei perustellut eikä osoittanut tietojenvaihtojärjestelmän väitettyä vaikutusta kilpailuun.

40 Valitusperusteen tämä osa koskee valituksenalaisen tuomion 124—150 kohtaa ja erityisesti sen 135 ja 142 kohtaa.

41 Valituksenalaisen tuomion 126 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin huomautti, että "EHTY:n perustamissopimukseen ja erityisesti sen 4 artiklan d kohtaan ja 65 artiklan 1 kohtaan sisältyy käsitys, jonka mukaan jokaisen yrityksen on määriteltävä itsenäisesti politiikka, jota se aikoo noudattaa markkinoilla, sopimatta siitä kilpailijoidensa kanssa".

42 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion seuraavissa kohdissa, että välitetyt tiedot olivat yksityiskohtaisia (128 kohta), ne olivat ajantasaisia ja niitä välitettiin tiheästi (129—131 kohta), ne välitettiin ainoastaan tietyille tuottajille, ei kuluttajille eikä muille kilpailijoille (132 kohta), kyseessä olevat tuotteet olivat homogeenisiä (133 kohta) ja markkinoiden rakenne oli oligopolistinen ja omiaan vähentämään kilpailua (134 kohta).

43 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tämän vuoksi valituksenalaisen tuomion 135 kohdassa seuraavaa:

"Riidanalaisen päätöksen 49—60 perustelukappaleessa esitetyt seikat vahvistavat, että kaikki asiaan liittyvät olosuhteet, erityisesti yksinomaan tuottajille tarkoitettujen tietojen ajantasaisuus ja jaottelu, tuotteiden ominaisuudet sekä markkinoiden keskittymisaste huomioon ottaen riidanalaiset järjestelmät ovat vaikuttaneet huomattavasti niihin osallistuneiden yritysten päätöksenteon itsenäisyyteen."

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi valituksenalaisen tuomion 136 kohdassa, että toimitetuista tiedoista on säännöllisesti keskusteltu Euroferin niin kutsutussa teräspalkkikomiteassa ja että näiden keskustelujen yhteydessä tiettyjä yrityksiä kohtaan esitettiin arvostelua. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 137 kohdassa, että riidanalaisten järjestelmien välityksellä saadut tiedot olivat omiaan vaikuttamaan tuntuvasti yritysten käyttäytymiseen.

45 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 139 kohdassa, että tähän tietojenvaihtojärjestelmään kuuluva vastavuoroinen seuranta toteutettiin viittaamalla komission aiempaan käytäntöön, jonka tarkoituksena oli ollut "vakiintuneen kaupankäynnin" säilyttäminen. Valituksenalaisen tuomion 141 kohta koski tietojenvaihtoa Walzstahl-Vereinigungissa, joka on valssattujen tuotteiden valmistajien yhdistys.

46 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 142 kohdassa seuraavaa:

"Riidanalaiset tietojenvaihtojärjestelmät ovat siten tuntuvasti vähentäneet järjestelmiin osallistuneiden tuottajien päätöksenteon itsenäisyyttä korvaamalla normaalit kilpailun riskit yritysten välisellä käytännön yhteistyöllä."

47 Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti tukeutunut traktorimarkkinoihin liittyvään oikeuskäytäntöön (asia T-34/92, Fiatagri ja New Holland Ford v. komissio, tuomio 27.10.1994, Kok. 1994, s. II-905; asia T-35/92, Deere v. komissio, tuomio 27.10.1994, Kok. 1994, s. II-957, Kok. Ep. XVI, s. II-131; asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3111 ja asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3175) ja katsonut, että teräspalkkimarkkinoiden rakenteelle oli traktorimarkkinoiden tavoin tunnusomaista tiukka oligopoli, ja perustellut tällä tavalla käsitystään, jonka mukaan tietojenvaihtojärjestelmät, myös erikseen tarkasteltuina, merkitsivät kilpailuoikeuden rikkomista. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on itse todennut valituksenalaisen tuomion 134 kohdassa, että kymmenen suurimman tähän tietojenvaihtoon osallistuneen yrityksen markkinaosuus teräspalkkimarkkinoilla oli vain kaksi kolmasosaa, mikä on osoitus siitä, että useiden kilpailijoiden välillä vallitsi voimakas kilpailu. Tämä estää joka tapauksessa katsomasta, että rakenne oli yksinkertaisen oligopolistinen, ja etenkin katsomasta, että markkinat olivat erittäin keskittyneet.

48 Komissio katsoo, että kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa, joka on muotoiltu erittäin yleisesti, on jätettävä tutkimatta, koska siinä ei täsmennetä siinä arvosteltua valituksenalaisen tuomion osiota eikä sitä oikeudellista perustetta, johon vedotaan.

49 Komission mukaan valittajan arvostelu, joka koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksia teräspalkkimarkkinoiden rakenteesta, on jätettävä tutkimatta, sillä se kohdistuu tosiseikkojen arviointiin. Komissio toteaa lisäksi, että valittaja on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäyntimenettelyn aikana itse luonnehtinut teräspalkkimarkkinoita oligopolistisiksi.

50 Komissio riitauttaa myös valittajan arvostelun, joka koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut traktorimarkkinoihin liittyviin asioihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut näissä tämän tuomion 47 kohdassa mainituissa asioissa antamissaan tuomioissa, että avoimuus taloudellisten toimijoiden välillä voi edistää kilpailua sillä nimenomaisella edellytyksellä, että tarjonta markkinoilla on hyvin hajautunutta, mikä ei pidä paikkaansa teräspalkkimarkkinoiden osalta.

51 Komissio toteaa lisäksi, että valittaja viittaa vain yhteen tekijään, vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on perustellut tietojenvaihtojärjestelmän kilpailunvastaisuutta useilla tekijöillä. Komission mukaan teräspalkkimarkkinat ovat erilaiset kuin traktorimarkkinat, sillä teräspalkit ovat homogeenisempia tuotteita, minkä vuoksi tuotteiden ominaisuuksiin perustuva kilpailu on rajallista.

52 Valittaja toteaa vastauskirjelmässään, että sen esittämä arvostelu koskee todettuun markkinoiden rakenteeseen pohjautuvia oikeudellisia päätelmiä. Valittajan mukaan kyseessä on näin ollen yhteisöjen tuomioistuimen laillisuusvalvonnan piiriin kuuluva oikeuskysymys.

53 Valittaja katsoo, ettei teräpalkkimarkkinoiden vertaaminen traktorimarkkinoihin ole perusteltua eikä tuotteiden homogeenisyyttä koskevalla arviointiperusteella ole käsiteltävänä olevassa asiassa merkitystä. Tämän tuomion 47 kohdassa mainittujen asioiden taustalla olevassa päätöksessä komissio piti nimittäin traktoreita homogeenisinä tuotteina sillä perusteella, että niitä käytetään samoihin tehtäviin ja ne ovat yhteensopivia kaikkien traktoriin kiinnitettävien maatalouskoneiden kanssa. Näissä asioissa kyseessä olleiden markkinoiden rakenne oli valittajan mukaan poikkeuksellinen, mikä ei ole tilanne käsiteltävänä olevassa asiassa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Aluksi on todettava, että kolmannen valitusperusteen ensimmäisellä osalla ei voida kyseenalaistaa edes välillisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamusta, jota tarkasteltiin kolmannen valitusperusteen yhteydessä ja jonka mukaan tietojenvaihtojärjestelmä on riidanalaisessa päätöksessä katsottu erilliseksi rikkomiseksi.

55 Lisäksi on huomautettava, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä yleisesti on harjoittaa kokonaisvaltaista valvontaa sen suhteen, täyttyvätkö EY:n ja EHTY:n perustamissopimuksen kilpailumääräysten soveltamisedellytykset vai eivät, yhteisöjen tuomioistuimen valvoessa komission harkintavallan käyttöä monitahoisissa taloudellisissa arvioinneissa tämä valvonta kohdistuu välttämättä ainoastaan siihen, että menettelysääntöjä ja perusteluvelvollisuutta on noudatettu, että tosiseikat pitävät asiallisesti paikkansa, ettei näitä tosiseikkoja ole arvioitu ilmeisen virheellisesti ja ettei harkintavaltaa ole käytetty väärin (ks. vastaavasti EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan (josta on tullut EY 81 artikla) osalta asia 42/84, Remia ym. v. komissio, tuomio 11.7.1985, Kok. 1985, s. 2545, 34 kohta ja yhdistetyt asiat 142/84 ja 156/84, BAT ja Reynolds v. komissio, tuomio 17.11.1987, Kok. 1987, s. 4487, Kok. Ep. IX, s. 249, 62 kohta).

56 Tämä sääntö on kirjattu EHTY:n perustamissopimuksen 33 artiklaan, jonka ensimmäisessä kohdassa määrätään, että "yhteisön tuomioistuin ei — — saa tutkia sitä taloudellisista tosiseikoista tai olosuhteista johtuvaa tilanteen arviointia, jonka perusteella komissio on tehnyt päätöksensä tai antanut suosituksensa, ellei ole kanneltu siitä, että komissio on käyttänyt harkintavaltaa väärin taikka ilmeisesti jättänyt noudattamatta tämän sopimuksen määräyksiä tai sen soveltamista koskevaa oikeussääntöä".

57 Valitusperusteen tätä osaa on tarkasteltava näiden seikkojen valossa.

58 Tämän tuomion 47 kohdassa mainitun traktorimarkkinoita koskevan oikeuskäytännön mukaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ja yhteisöjen tuomioistuin tutkivat tietojenvaihtosopimusta ensimmäistä kertaa EY:n perustamissopimuksen yhteydessä ja jossa esitetyt yleiset huomiot koskevat myös tilannetta, jossa sovelletaan EHTY:n perustamissopimusta, tietojenvaihtosopimus on kilpailumääräysten vastainen, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa yritysten välistä kilpailua (ks. erityisesti em. asia Deere v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion 90 kohta).

59 Yhdenmukaistetun menettelytavan olemassaoloa osoittavat menettelytapojen yhteensovittamisen ja yhteistyön kriteerit eivät nimittäin täyttyäkseen suinkaan edellytä todellisen "suunnitelman" laadintaa, vaan niitä on tarkasteltava sellaisesta EY:n ja EHTY:n perustamissopimuksen kilpailua koskeville määräyksille ominaisesta näkökulmasta, jonka mukaan jokaisen yrityksen on itsenäisesti määrättävä yhteismarkkinoilla noudatettavaksi aikomastaan toimintalinjasta ja niistä sopimusehdoista, joita se aikoo tarjota asiakaskunnalleen (em. asia Deere v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Vaikka tämä itsenäisyysvaatimus ei suljekaan pois yritysten oikeutta sopeutua tehokkaasti kilpailijoidensa todettuun tai odotettuun käyttäytymiseen, sen vastaista on kuitenkin ehdottomasti se, että tällaiset yritykset olisivat keskenään minkäänlaisessa suorassa tai epäsuorassa yhteydessä, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena olisi sellaisten kilpailuolosuhteiden muodostuminen, jotka eivät vastaisi tavanomaisia olosuhteita kyseisillä markkinoilla, kun otetaan huomioon tarjottujen tuotteiden tai palveluiden luonne, yritysten merkittävyys ja lukumäärä sekä kyseisten markkinoiden laajuus (em. asia Deere v. komissio, yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion 87 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Edellä mainitussa asiassa Deere vastaan komissio antamansa tuomion 88—90 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin vahvisti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen päättelyssään käyttämän yleisen oletuksen, jonka mukaan

— todella kilpailluilla markkinoilla yritysten välinen läpinäkyvyys on periaatteessa osaltaan omiaan vaikuttamaan tarjoajien välistä kilpailua tehostavasti, koska tällaisessa tilanteessa se seikka, että yritys ottaa huomioon markkinoiden toiminnasta tietojenvaihtojärjestelmän ansiosta käytettävissään olevat tiedot muuttaakseen markkinakäyttäytymistään, ei ole tarjonnan hajautuneisuuden tähden omiaan vähentämään tai poistamaan muiden yritysten epävarmuutta niiden kilpailijoiden käyttäytymisen ennakoitavuuden suhteen

— kuitenkin voimakkaasti keskittyneillä oligopolistisilla markkinoilla markkinatietojen vaihto antaa yrityksille mahdollisuuden saada tietoonsa kilpailijoidensa markkina-asemat ja markkinastrategiat sekä siten on omiaan tuntuvasti vääristämään vielä jäljellä olevaa kilpailua yritysten kesken.

62 Edellä mainitussa asiassa Deere vastaan komissio antamansa tuomion 89 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin totesi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli ottanut huomioon välitettyjen tietojen luottamuksellisuuden ja yksityiskohtaisuuden, tietojen välityksen määräaikaisen toistuvuuden sekä sen, että tiedot oli tarkoitettu ainoastaan tietojenvaihtoon osallistuville yrityksille, ei niiden kilpailijoille eikä kuluttajille.

63 Toisin kuin valittaja väittää, tietojenvaihtojärjestelmä voi olla kilpailumääräysten vastainen, vaikkeivät kyseessä olevat markkinat olisi voimakkaasti keskittyneet oligopolistiset markkinat. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tosin edellä mainitussa asiassa Deere vastaan komissio antamassaan tuomiossa, jonka yhteisöjen tuomioistuin pysytti tältä osin edellä mainitussa asiassa Deere vastaan komissio antamassaan tuomiossa, että traktorimarkkinat olivat tällaiset. Näissä tuomioissa otetaan kuitenkin huomioon tältä osin useita arviointiperusteita, ja markkinoiden rakenteen osalta käytetään ainoastaan sitä yleistä periaatetta, jonka mukaan tarjonnan ei pidä olla hajanaista.

64 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei soveltanut virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa, sellaisena kuin sitä on tulkittava yhteisöjen tuomioistuimen tietojenvaihtojärjestelmiä koskevan oikeuskäytännön valossa, kun se piti yhtenä arviointiperusteena kyseessä olevien markkinoiden oligopolistista rakennetta pyrkimättä osoittamaan, että kyse oli erittäin keskittyneistä markkinoista.

65 Toteamuksesta, jonka mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa teräspalkkimarkkinat olivat rakenteeltaan oligopolistiset, on todettava, että kyse on tosiseikkoja

koskevasta arvioinnista, johon ei voida hakea muutosta yhteisöjen tuomioistuimessa. Tämä pätee myös toteamukseen tuotteiden homogeenisyydestä.

66 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 58—62 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 128—134 kohdassa esittämät toteamukset, joista ilmenee, että riidanalaiset tietojenvaihtojärjestelmät vähensivät epätietoisuutta markkinoiden toiminnasta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän perusteella todennut valituksenalaisen tuomion 135 kohdassa aivan oikein, että nämä järjestelmät ovat vaikuttaneet huomattavasti niihin osallistuneiden yritysten päätöksenteon itsenäisyyteen. Kun otetaan huomioon valituksenalaisen tuomion 136—139 kohdassa esitetyt huomautukset, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on niiden perusteella oikeutetusti todennut valituksenalaisen tuomion 142 kohdassa, että näihin järjestelmiin osallistuneiden tuottajien päätöksenteon itsenäisyys on vähentynyt tuntuvasti.

67 Tämän perusteella kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa on perusteeton.

Kolmannen valitusperusteen toinen osa

68 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa erityisesti valituksenalaisen tuomion 147 ja 149 kohdassa, kun se on "tavanomaiseen kilpailuun" kohdistuvaa vaikutusta koskevan arviointiperusteen virheellisen tulkinnan perusteella olettanut, että tilauksia ja toimituksia koskevat tietojenvaihtojärjestelmät ovat vaikuttaneet tavanomaiseen kilpailuun. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ottanut huomioon sitä, että kyseisessä

määräyksessä tarkoitettu tavanomainen kilpailu määrittyi heinäkuun 1988 ja kesäkuun 1990 välisenä aikana komission perustaman valvontajärjestelmän pohjalta, ja tämän järjestelmän puitteissa yritysten oli toimitettava komissiolle yhteisiä ennusteita markkinoita kuvaavista tunnusluvuista, joten niiden oli väistämättä keskusteltava keskenään yrityskohtaisista tiedoistaan. Valittaja katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, koska se ei ottanut huomioon sitä, että kyseessä olevien yritysten piti toimia näin voidakseen tehdä yhteistyötä komission kanssa.

69 Komissio katsoo, että se, oliko tilauksia ja toimituksia koskevien tietojen vaihto tarpeen komission kanssa harjoitetun yhteistyön kannalta, on tosiseikkoja koskeva kysymys eikä oikeuskysymys. Komission mukaan valitusperusteen tämä osa on näin ollen jätettävä tutkimatta.

70 Toissijaisesti komissio väittää, ettei valituksenalaisesta tuomiosta ilmene millään lailla, että tilauksia ja toimituksia koskevien yrityskohtaisten tietojen vaihto olisi ollut tarpeen komission kanssa harjoitetun yhteistyön kannalta.

71 Komissio väittää lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut valituksenalaisen tuomion 168—175 kohdassa, että yritykset olivat salanneet riidanalaisen tietojenvaihtojärjestelmän olemassaolon komissiolta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

72 On todettava, ettei valittaja esitä mitään perusteluja, jotka kyseenalaistaisivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 168—177 kohdassa esittämän arvioinnin. Kyseisissä kohdissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on osoittanut, että kyseessä olevat yritykset olivat salanneet komissiolta niiden käymien kilpailua rajoittavien keskustelujen ja niiden tekemien sopimusten olemassaolon ja sisällön.

73 Tästä seuraa, että valittaja väittää vaikutuksettomasti, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen tulkitessaan EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tavanomaisen kilpailun käsitettä, kun se ei ottanut huomioon komission hyväksymää ja rohkaisemaa kilpailutilannetta.

74 Tämän vuoksi kolmannen valitusperusteen toinen osa on perusteeton.

Kolmannen valitusperusteen kolmas osa

75 Valitusperusteen tämä osa koskee valituksenalaisen tuomion 143 kohtaa, jossa todetaan seuraavaa:

"On hylättävä väite, jonka mukaan kantajan osallistumisella riidanalaisiin järjestelmiin ei olisi ollut kilpailunvastaisia vaikutuksia sen vuoksi, että kantajan markkinaosuus oli pieni ja että kyseisissä tilastoissa ei mainittu ainoan kantajaa koskevan tuotteen eli U-profiilien myyntilukuja. Vaikka kantajan markkinaosuus oli hyvin pieni, kantaja on tietojenvaihtojärjestelmiin osallistumalla mahdollistanut sen, että muut järjestelmiin osallistuvat yritykset saivat kokonaisvaltaisen ja ajan tasalla olevan katsauksen kaikista teräspalkkien tilauksista ja toimituksista eri kansallisilla markkinoilla, mikä kasvatti kyseisten tietojenvaihtojärjestelmien arvoa ja luotettavuutta. Erityisesti kantajan toimittamat tiedot ovat jo luonteeltaan sellaisia, että niiden avulla muut U-profiileja valmistavat yritykset saivat tietää erittäin tarkasti kantajan toteuttaman näiden tuotteiden myynnin kehityksen eri maantieteellisillä markkinoilla ja saattoivat selvittää, missä määrin kantaja pitäytyi vakiintuneessa kaupankäynnissä. Jos kantajan saamista tiedoista ei ollut sille hyötyä, kuten se väittää, on vaikea selittää, miksi se on osallistunut kyseisiin järjestelmiin."

76 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se on katsonut, että valittajan osallistuminen tietojenvaihtojärjestelmään oli kilpailunvastaista, vaikkei valittaja ollut voinut vaihdettujen tietojen perusteella, kun otetaan huomioon niiden yleisluonteisuus, tehdä mitään päätelmiä valmistamistaan tuotteista eli U-profiileista. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valittajan mielestä voinut käyttää perusteluna valittajaa vastaan sitä, että sen toimittamien tietojen avulla muut yritykset ovat saaneet kokonaiskäsityksen markkinatilanteesta.

77 Komissio väittää, että väite on jätettävä tutkimatta, koska sillä riitautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset ja se, miten se on arvioinut tosiseikkoja. Toissijaisesti komissio katsoo, että väite on perusteeton. Ensinnäkin valittaja on tietojenvaihtojärjestelmään osallistumalla mahdollistanut sen, että muut yritykset pystyivät selvittämään, missä määrin valittaja itse pitäytyi vakiintuneessa kaupankäynnissä. Lisäksi tavanomaisesti luottamuksellisesti käsiteltävien tietojen toimittaminen ja muilla yrityksillä yleensä olevan epätietoisuuden vähentäminen merkitsi komission mukaan kilpailusääntöjen erillistä rikkomista. Komission mukaan valittaja ei sitä paitsi ole selvittänyt, miksi se on osallistunut riidanalaisiin järjestelmiin, jos sen tätä kautta saamat tiedot olivat sille niin hyödyttömiä kuin se on väittänyt.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

78 On todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa, että valittajan toimittamat tiedot kasvattivat riidanalaisten tietojenvaihtojärjestelmien arvoa ja luotettavuutta ja mahdollistivat sen selvittämisen, missä määrin valittaja pitäytyi vakiintuneessa kaupankäynnissä. Kun otetaan huomioon nämä tosiseikkoja koskevat toteamukset, joita ei ole saatettu yhteisöjen tuomioistuimen laillisuusvalvonnan alaisiksi muutoksenhaussa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valituksenalaisen tuomion 143 kohdassa todennut perustellusti, että valittajan osallistumisella näihin järjestelmiin on ollut kilpailunvastaisia vaikutuksia.

79 Tästä seuraa, että kolmannen valitusperusteen kolmas osa on perusteeton.

Kolmannen valitusperusteen neljäs osa

80 Valitusperusteen tämä osa koskee oikeudellista virhettä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvioidessa valittajan osallistumista tietojenvaihtojärjestelmiin.

81 Valitusperusteen tämä osa koskee valituksenalaisen tuomion 143 ja 149 kohtaa. Näistä ensimmäinen on toistettu valitusperusteen kolmannen osan käsittelyn yhteydessä. Näistä toinen kuuluu seuraavasti:

"Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin korostaa, että kun otetaan huomioon niiden teräspalkkikomiteassa käytyjen keskustelujen luonne, joista kantaja pidettiin aina ajan tasalla Walzstahl-Vereinigungin sille toimittamien pöytäkirjojen avulla, ja vuoden 1968 tiedonannon sanamuoto, kyseessä olevilla yrityksillä ei ole voinut olla perusteltuja epäilyksiä siitä, että kyseessä oleva tietojenvaihto on omiaan estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavanomaista kilpailua, eikä tämän vuoksi myöskään siitä, että kyseinen tietojenvaihto on perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan vastaista. Sama johtopäätös ilmenee myös ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäljempänä C osassa esittämistä toteamuksista. Väitetyt vaikeudet, joita voi esiintyä arvioitaessa menettelytavan säännöstenvastaisuutta, eivät vaikuta itse kieltoon, joka on luonteeltaan objektiivinen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että riidanalaisen päätöksen 266—271 kohdassa komissio perusteli oikeudellisesti arvioiden riittävästi näkemystään, jonka mukaan riidanalaiset järjestelmät olivat tavanomaisen kilpailun vastaisia."

82 Valittaja riitauttaa valituksenalaisen tuomion 143 ja 149 kohdan ja väittää, ettei sitä vastaan esitettyä väitettä EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdan rikkomisesta voida perustella pelkästään sillä, että se on ollut tietoinen muiden yritysten kilpailunvastaisesta menettelystä. Koska yhteisön oikeudessa ei ole sääntöjä, joilla vastuu ulotettaisiin koskemaan EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohdassa rangaistavaksi määrätyn tunnusmerkistön ohella myös yllytystä tai avunantoa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on valittajan mukaan loukannut "nullum crimen, nulla poena sine lege" -periaatetta

83 Komissio katsoo, ettei se, että valittaja ei ole osallistunut tiettyihin kokouksiin ja keskusteluihin, estä sitä, etteikö se olisi osallistunut riidanalaisiin tietojenvaihtojärjestelmiin, minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin osoitti valituksenalaisen tuomion 101—103 kohdassa

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

84 Aluksi on toistettava valituksenalaisen tuomion 101—106 kohdat, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valittajan osallistuneen sopimukseen riidanalaisista tietojenvaihtojärjestelmistä:

"101 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensiksi, että teräspalkkikomitean järjestämä tilausten ja toimitusten seurantajärjestelmä koski kantajan valmistamia U-profiileja. On myös kiistatonta, että U-profiilit kuuluvat komission riidanalaisessa päätöksessä käyttämään 'teräspalkkien' määritelmään (ks. 3 perustelukappale).

102 Toiseksi on kiistatonta, että käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja toimitti Walzstahl-Vereinigungille rikkomisajanjaksolla säännöllisesti numerotietoja, jotka liittyivät sen U-profiilien tilauksiin ja toimituksiin, ja että tämä yhdistys välitti nämä numerotiedot muiden saksalaisten teräspalkkituottajien tilauksiin ja toimituksiin liittyvien yrityskohtaisten numerotietojen mukana teräspalkkikomitean sihteeristölle, jota tuohon aikaan hallinnoi Usinor Sacilor.

103 Kolmanneksi on kiistatonta, että kantaja sai Walzstahl-Vereinigungin välityksellä teräspalkkikomitean sihteeristön laatimat taulukot, jotka perustuivat kantajan toimittamiin numerotietoihin sekä sen kilpailijoiden toimittamiin vastaaviin numerotietoihin. Nämä taulukot sisälsivät yrityskohtaisesti ja maakohtaisesti jaoteltuja numerotietoja teräspalkkien tilauksista ja toimituksista kaikilta järjestelmään osallistuvilta yrityksiltä, joista yksi oli kantaja. Näissä olosuhteissa kantajan lukujen jatkuvaa toimittamista ei voida selittää muulla tavoin kuin että se on suostunut näiden numerotietojen toimittamiseen kilpailijoilleen ja yleisemmin vastavuoroiseen tietojenvaihtoon muiden järjestelmään osallistuvien yritysten kanssa.

104 On totta, että riidanalaisen päätöksen (38 perustelukappale) mukaan kantaja ei ole osallistunut teräspalkkikomitean kokouksiin, joten ellei muuta osoiteta, kantajaa ei moitita niissä seurantajärjestelmästä saatujen numerotietojen perusteella käydyistä keskusteluista (ks. riidanalaisen päätöksen 268 ja 49—60 perustelukappale). Sen perusteella, ettei kantaja ole ollut teräspalkkikomitean aktiivinen jäsen, ei voida kuitenkaan katsoa osoitetun sitä, etteikö se olisi osallistunut moitittuun sopimukseen. Se, että kantaja on osallistunut tosiasiallisesti vastavuoroiseen tietojenvaihtojärjestelmään, jonka toimintaperiaatteen se tunsi, riittää ensinnäkin osoittamaan sen, että se on osallistunut tätä järjestelmää koskevaan sopimukseen. Toiseksi kantaja ei ole kiistänyt saaneensa tietoja Walzstahl-Vereinigungin välityksellä teräspalkkikomitean kaikesta toiminnasta (ks. riidanalaisen päätöksen 33 perustelukappale).

105 Kantaja ei ole kiistänyt osallistuneensa tietojenvaihtoon Walzstahl-Vereinigungin välityksellä, kuten riidanalaisen päätöksen 272 perustelukappaleessa todetaan.

106 Tässä tilanteessa kantajan väite, jolla se kieltää osallistuneensa riidanalaiseen tietojenvaihtojärjestelmään, on hylättävä."

85 On todettava, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa sen, että valittaja on osallistunut tosiasiallisesti vastavuoroiseen tietojenvaihtojärjestelmään, jonka toimintaperiaatteen se tunsi, riittävän osoittamaan sen, että se oli osallistunut tätä järjestelmää koskevaan sopimukseen, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on soveltanut EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 1 kohtaa oikein.

86 Tätä määräystä, jossa määrätään yleisesti, että "kiellettyjä ovat — — sopimukset — — jotka ovat omiaan — — estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavanomaista kilpailua", nimittäin sovelletaan, vaikka sopimuksen osapuoli ei olisi saanut tästä hyötyä.

87 Tästä seuraa, että kolmannen valitusperusteen neljäs osa on perusteeton.

88 Edellä esitetyn perusteella kolmas valitusperuste on hylättävä perusteettomana.

Neljäs valitusperuste

89 Neljäs valitusperuste koskee oikeudellista virhettä siltä osin kuin kyse on hintojen vahvistamista Saksan markkinoilla koskevista moitituista menettelytavoista.

90 Se koskee valituksenalaisen tuomion 163 kohdassa esitettyä toteamusta, jonka mukaan komissio osoitti asianmukaisella tavalla sen, että valittaja oli osallistunut hintojen vahvistamista Saksan markkinoilla koskeviin sopimuksiin riidanalaisessa päätöksessä moititulla tavalla.

91 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätyi tähän johtopäätökseen tutkittuaan asian valituksenalaisen tuomion 156—162 kohdassa, jotka kuuluvat seuraavasti:

"156 Komissio moittii riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappaleessa (tosiseikkoja koskeva päätöksen osa) ja 273 perustelukappaleen neljännessä luetelmakohdassa (oikeudellista arviointia koskeva osa) kantajaa siitä, että se on tehnyt TradeARBEDin kanssa sopimuksen hintojen vahvistamisesta Saksan markkinoilla. Komissio tukeutuu Walzstahl-Vereinigungin laatimaan käsikirjoitettuun muistioon VA Profilstahl -ryhmän 18.4.1989 pidetystä kokouksesta.

157 Kantaja väittää ensiksi, ettei se ollut edustettuna kyseisessä kokouksessa. Toiseksi Walzstahl-Vereinigungin laatiman, tätä kokousta koskevan käsinkirjoitetun muistion (riidanalaisen päätöksen 152 perustelukappale) perusteella ei kantajan mielestä voida päätellä kantajan osallistuneen ennen tätä kokousta tehtyyn hintasopimukseen. Kun otetaan huomioon markkinoiden oligopolistinen rakenne, se, että TradeARBED edellytti kantajaa soveltamaan tiettyjä sovittuja hintoja, ei välttämättä merkitse sitä, että kantajaa sitoi mahdollinen hintasopimus. Kyseisen muistion

sanamuodon mukaan kantajan oli määrä 'noudattaa' (respektieren) kyseisiä hintoja (ilmaisu, joka voi koskea kolmatta osapuolta) eikä 'täyttää' (einhalten) 'sopimusvelvoitteita' (ilmaisu, jota yleisesti käytetään sopimuksen osapuolten osalta). Kantajan mukaan vastaaja on keksinyt edellä mainitun kokouksen ja 20.1.1988 Düsseldorfissa käydyn kokouksen välisen yhteyden, johon komissio vetosi riitauttaakseen tämän päättelyn.

158 Lisäksi kyseisessä Walzstahl-Vereinigungin laatimassa muistiossa väitettyä hintasopimusta ei ollut yksilöity riittävän konkreettisesti sen tekemisajankohdan, täsmällisen kohteen ja osapuolina olevien yritysten osalta. Tämä konkreettisuuden puute vaarantaa kantajan mukaan sen puolustautumisoikeudet ja estää poissulkemasta sitä mahdollisuutta, että väitetty rikkominen olisi vanhentunut.

159 Joka tapauksessa edellä mainitusta muistiosta ilmenee kantajan mukaan, ettei se ole ottanut huomioon mahdollisia sovittuja hintoja, mikä osoittaa kantajan mukaan, ettei se ole ollut väitetyn sopimuksen osapuolena.

160 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että 18.4.1989 pidetystä kokouksesta tehdyn muistion (asiakirja nro 56) merkityksellinen kohta kuuluu seuraavasti:

'Arbed esti suuremmat lisämaksut UPN 320:n ja sitä suurempien osalta (muiden toimittajien — ennen kaikkea Hoeschin [Stahl AG, yritys joka fuusioitui Krupp Stahlin kanssa muodostaen kantajana olevan yrityksen] — on ensin noudatettava sovittuja hintoja).'

161 Riidanalaisen päätöksen 273 perustelukappaleen neljännestä luetelmakohdasta ilmenee, että komissio ei moiti kantajaa osallistumisesta 18.4.1989 pidetyssä kokouksessa tehtyyn hintasopimukseen vaan osallistumisesta aiempaan TradeARBEDin kanssa tehtyyn sopimukseen. On myös kiistatonta, että kantaja tuotti niin kutsuttuja UPN 320 -profiileja, joihin 18.4.1989 pidetystä kokouksesta tehdyssä muistiossa viitataan.

162 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että kyseinen muistio on tässä yhteydessä oikeudellisesti riittävä näyttö siitä, että TradeARBED ja Hoesch olivat tehneet hintasopimuksen ennen 18.4.1989. Se, että komissio ei pystynyt osoittamaan tämän sopimuksen tekopäivää tai sen täsmällistä kohdetta (paitsi että kyse oli Hoeschin valmistamista tuotteista), ei muuta toteamusta siitä, että tällainen sopimus oli tuolloin olemassa."

92 Valittaja väittää, että kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 162 kohdassa, että valittaja on tehnyt hintasopimuksen ennen 18.4.1989, osoittamatta sen sisältöä tai tekemisajankohtaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut valittajan puolustautumisoikeuksia ja valittajan oikeutta asianmukaiseen oikeussuojaan sekä rikkonut EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklaa. Valittaja kiistää sen, että valituksenalaisen tuomion 156—160 kohdassa tarkoitetun kaltainen muistio voisi osoittaa valittajan tehneen sopimuksen.

93 Komissio katsoo, että väite on jätettävä tutkimatta, koska se koskee tosiseikkojen arviointia eikä siinä osoiteta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi todennut tosiseikat väärin tai ottanut todisteet huomioon vääristyneellä tavalla. Valittaja ei myöskään vetoa mihinkään seikaan, joka kyseenalaistaisi kyseisen muistion todistusvoiman.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

94 Riittää, kun todetaan, että neljännessä valitusperusteessa valittaja riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteuttaman todistusaineiston arvioinnin vetoamatta lainkaan sen huomioon ottamiseen vääristyneellä tavalla.

95 Kun huomion otetaan tämän tuomion 19 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, neljäs valitusperuste on tämän vuoksi jätettävä tutkimatta.

Viides valitusperuste

96 Viides valitusperuste koskee EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan soveltamista virheellisesti siltä osin kuin kyse on valittajan syyllisyyden arvioinnista.

97 Tämä valitusperuste koskee valituksenalaisen tuomion 149 kohtaa, joka on toistettu tämän tuomion 81 kohdassa.

98 Tässä valitusperusteessa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin sovelsi virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohtaa, jossa komissiolle annetaan toimivalta määrätä yrityksille sakkoja, ja loukkasi syyllisyysperiaatetta, kun se valittajan mukaan liioitteli valittajan syyllisyyden laajuutta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valittajan mukaan ottanut huomioon komission menettelyn aiheuttamaa epäselvyyttä kyseisen artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavanomaisen kilpailun käsitteen osalta. Se oletti valituksenalaisen tuomion 149 kohdassa valittajan mukaan virheellisesti, että valittaja olisi ollut täysin tietoinen menettelynsä lainvastaisuudesta. Valittajan

mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen toiminut väärin, kun se ei ole sakon suuruutta määrittäessään ottanut lieventävänä asianhaarana huomioon sitä, että valittaja oli tosiasiallisesti vain vähäisessä määrin tiennyt menettelynsä lainvastaisuudesta.

99 Komissio katsoo, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin osoitti valituksenalaisen tuomion 101—103 kohdassa, että valittaja oli itse osallistunut riidanalaisiin tietojenvaihtojärjestelmiin. Tuottajat eivät myöskään olleet vaihtaneet keskenään komissiolle toimitettuja yhteenvetona esitettyjä tilastotietoja vaan yrityskohtaisia tilaus- ja toimitustietoja, joista komissio ei tiennyt, kuten valituksenalaisen tuomion 168 kohdassa todetaan, ja joiden osalta komission menettely ei sen mukaan ole voinut aiheuttaa mitään epätietoisuutta.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

100 On huomautettava, että valittaja on kolmannen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa riitauttanut vaikutuksettomasti kyseessä olevan tietojenvaihtojärjestelmän kilpailunvastaisuuden.

101 Valittaja ei riitauta valituksenalaisen tuomion C osaa, joka koskee komission osallisuutta rikkomiseen, josta valittajaa moititaan, siltä osin kuin kyse on tilauksia ja toimituksia koskevien tietojen vaihdosta teräspalkkikomiteassa, eikä etenkään valituksenalaisen tuomion 167—177 kohtaa, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin osoittaa ensinnäkin, että moitittu tietojenvaihto koski yritys- ja maakohtaisia tietoja eikä komissiolle toimitettuja yhteenvetona esitettyjä kuukausittaisia tietoja, ja toiseksi, ettei komissio tiennyt yritysten keskenään toteuttamasta tietojenvaihdosta.

102 Tästä seuraa, että valittaja riitauttaa vaikutuksettomasti valituksenalaisen tuomion 149 kohdan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki niiden teräspalkkikomiteassa käytyjen keskustelujen luonteen perusteella, joista valittaja sai jatkuvasti tietoa, ja niiden toteamusten perusteella, joiden mukaan komissio ei ollut osallinen riidanalaiseen tietojenvaihtoon, päätelmän, jonka mukaan kyseessä olevilla yrityksillä ei ole voinut olla perusteltuja epäilyksiä siitä, että kyseessä oleva tietojenvaihto on omiaan estämään, rajoittamaan tai vääristämään tavanomaista kilpailua.

103 Näistä toteamuksista seuraa päinvastoin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on aivan oikein päätynyt tähän johtopäätökseen ja ettei se tällöin ole soveltanut virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohtaa eikä loukannut syyllisyysperiaatetta.

104 Tästä seuraa, että viides valitusperuste on hylättävä.

Kuudes valitusperuste

105 Kuudes valitusperuste koskee EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan rikkomista.

106 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jättänyt huomiotta vaatimuksen, jonka mukaan sakon määrittämistä on perusteltava riittävästi, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 196 kohdassa, että riidanalaisen päätöksen perustelut olivat tältä osin riittävät.

107 Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset ovat lisäksi ristiriidassa keskenään, sillä se on huomauttanut valituksenalaisen tuo-

mion 198 ja 199 kohdassa, että yritysten on voitava saada tietoonsa sakon laskentatapa ilman, että niiden on nostettava kanne, mutta todennut tuomion 200 ja 201 kohdassa, etteivät sakon määrittämistä koskevat tiedot kuulu perusteluihin.

108 Komissio toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tarkastellut sakon määrän perusteluja erityisesti valituksenalaisen tuomion 197 kohdassa. Komission mielestä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamukset eivät ole ristiriitaisia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tuomion 198 kohdassa nimittäin pitänyt "suotavana" mutta ei pakollisena, että sakon laskentatapa olisi ilmaistu päätöksessä. Komission mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen voinut olettaa, että komissio oli täyttänyt perusteluvelvollisuutensa, koska riidanalaisessa päätöksessä oli mainittu kaikki sakon suuruuden määrittämisessä käytetyt arviointiperusteet.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

109 On huomautettava, että EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "komission päätökset, suositukset ja lausunnot perustellaan, ja niissä viitataan niihin lausuntoihin, jotka on hankittava".

110 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että velvollisuudella perustella yksittäistapausta koskeva päätös on tarkoitus antaa yhteisöjen tuomioistuimelle mahdollisuus tutkia päätöksen laillisuus sekä antaa asianosaiselle riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko se mahdollisesti virheellinen, jolloin sen pätevyys voidaan riitauttaa (asia 32/86, Sisma v. komissio, tuomio 7.4.1987, Kok. 1987, s. 1645, 8 kohta).

111 Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 196 kohdassa aivan oikein, että riidanalaisen päätöksen 300—312, 314 ja 315 perustelukappaleeseen sisältyy riittävä ja asianmukainen selostus seikoista, jotka on yleisesti otettu huomioon todettujen eri rikkomisten vakavuutta arvioitaessa.

112 Riidanalaisen päätöksen 300 perustelukappaleessa mainitaan rikkomisten vakavuus ja sakkojen määrää vahvistettaessa huomioon otetut seikat. Päätöksen 301 perustelukappaleessa on otettu huomioon terästeollisuuden taloudellinen tilanne, 302—304 perustelukappaleessa rikkomisten taloudelliset vaikutukset, 305—307 kohdassa se, että ainakin osa yrityksistä tiesi toimintansa olevan tai voivan olla EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan vastaista, 308—312 perustelukappaleessa väärinkäsitykset, joita kriisijärjestelmän aikana saattoi syntyä, ja 316 perustelukappaleessa rikkomisten kesto. Riidanalaisessa päätöksessä selvitetään lisäksi yksityiskohtaisesti kunkin yrityksen osallistuminen kuhunkin rikkomiseen.

113 On todettava, että riidanalaisen päätöksen sisältämien tietojen perusteella kyseessä oleva yritys on voinut saada tietoonsa toimenpiteen perustelut voidakseen puolustaa oikeuksiaan ja yhteisöjen tuomioistuimella on mahdollisuus tutkia kyseisen päätöksen laillisuus. Tästä seuraa, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin soveltanut virheellisesti EHTY:n perustamissopimuksen 15 artiklaa, kun se katsoi päätöksen perustelujen olevan riittävät sakkojen määrän määrittämisen osalta.

114 Sakkojen määrän laskemista koskevien numerotietojen esittämisen osalta on huomautettava, että tällaiset numerotiedot, vaikka ne ovatkin hyödyllisiä ja suotavia, eivät ole välttämättömiä sakkojen määräämistä koskevan päätöksen perusteluvelvollisuuden täyttämiseksi, ja samalla on korostettava, että komissio ei missään tapauksessa voi luopua harkintavallastaan käyttämällä yksinomaan ja mekaanisesti aritmeettisia laskentakaavoja (ks. asia C-291/98 P, Sarrió v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-9991, 75—77 kohta ja em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 464 kohta).

115 Tästä seuraa, että kuudes valitusperuste on perusteeton.

Seitsemäs valitusperuste

116 Seitsemäs valitusperuste koskee sitä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaa on rikottu, koska oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kesti väitteen mukaan liian kauan.

117 Valittaja katsoo, että koska menettely kesti liian kauan, lähes viisi vuotta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin loukkasi valittajan oikeutta saada oikeussuojaa kohtuullisen ajan kuluessa. Valittaja väittää, että yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-185/95 P, Baustahlgewebe vastaan komissio, 17.12.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-8417) katsonut, ettei ollut hyväksyttävää, että menettely oli kestänyt viisi vuotta ja kuusi kuukautta.

118 Valittaja väittää, että huomioon on otettava menettelyn kokonaiskesto. Yhteisöjen tuomioistuin joutuu nyt vireillä olevassa menettelyssä tutustumaan tapahtumiin, joista on tuomion antamisajankohtaan mennessä kulunut lähes 15 vuotta. Näin pitkän menettelyn jälkeen annettu tuomio ei valittajan mukaan enää kohdistu yritykseen siinä muodossa, jossa se oli rikkomisiin osallistuessaan, eikä se myöskään kohdistu toimintaa tosiasiallisesti johtaneisiin henkilöihin vaan merkitsee pikemminkin oikeussuojan epäämistä.

119 Komissio katsoo, ettei oikeudenkäynti nyt vireillä olevassa asiassa ole kuitenkaan kestänyt liian pitkään, kun sitä verrataan edellä mainitussa asiassa Baustahlgewebe vastaan komissio käydyn oikeudenkäynnin kestoon. Oikeudenkäynnin kestoa on arvioitava jokaisen asian olosuhteiden perusteella niin, että huomioon otetaan erityisesti oikeusriidan merkitys asianosaisille, asian monimutkaisuus sekä se, miten kantaja ja toimivaltaiset viranomaiset ovat toimineet.

120 Komissio toteaa, että nyt esillä olevassa asiassa komissio oli määrännyt valittajalle 13 000 ecun suuruisen sakon, että asia oli monimutkainen, mistä on osoituksena riidanalaisen päätöksen pituus, että kanteita oli nostettu 11 neljällä eri kielellä ja että aineistoa oli toimitettu 65 kansiollista eli 10 563 numeroitua asiakirjaa. Niiden hakemusten käsittely, joita valittaja oli tehnyt voidakseen tutustua komission sisäisiin asiakirjoihin, on edellyttänyt prosessinjohtotoimenpiteitä, jotka mainitaan valituksenalaisen tuomion 20—25 kohdassa.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

121 On huomautettava, että yhteisön oikeuden yleistä periaatetta, jonka mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, ja erityisesti oikeutta kohtuullisen ajan kuluessa käytävään oikeudenkäyntiin sovelletaan myös niihin oikeudenkäynteihin, joiden kohteena on komission päätös siitä, että yritykselle määrätään sakkoa kilpailusääntöjen rikkomisesta (em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 21 kohta ja em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 179 kohta).

122 Käsittelyajan kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian ominaispiirteiden perusteella ja erityisesti sen perusteella, mikä merkitys oikeusriidalla on asianosaiselle, asian monitahoisuuden perusteella sekä kantajan ja toimivaltaisten viranomaisten käyttäytymisen perusteella (em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 29 kohta ja em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 187 kohta).

123 Yhteisöjen tuomioistuin on todennut tältä osin, ettei arviointiperusteiden luettelo ole tyhjentävä eikä käsittelyajan kohtuullisuuden arviointi edellytä asian olosuhteiden järjestelmällistä tarkastelua kunkin arviointiperusteen valossa, kun menettelyn kesto vaikuttaa perustellulta yhden ainoan arviointiperusteen nojalla. Näitä arviointiperusteita käyttäen ratkaistaan, onko jonkin asian käsittelyaika ollut perusteltu vai ei. Niinpä asian monitahoisuudella tai kantajan viivästystä aiheuttavalla käyttäytymisellä voidaan perustella menettelyn ensi näkemältä liian

pitkää kestoa. Käsittelyajan voidaan toisaalta katsoa olleen kohtuullista pidempi pelkästään yhden ainoan arviointiperusteen valossa, erityisesti silloin, kun menettelyn kesto on seurausta toimivaltaisten viranomaisten käyttäytymisestä. Tietyn hallintovaiheen kestoa voidaan tarvittaessa pitää heti kohtuullisena, kun se vaikuttaa olevan kyseisenlaisten asioiden keskimääräisen käsittelyajan mukainen (em. asia Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomion 188 kohta).

124 Käsiteltävänä olevassa asiassa on huomautettava, että oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa alkoi valittajan nostettua kumoamiskanteen riidanalaisesta päätöksestä 11.4.1994 ja päättyi valituksenalaisen tuomion antamiseen 11.3.1999. Menettely kesti siis lähes viisi vuotta.

125 Tällainen kesto on ensi näkemältä huomattava. On kuitenkin muistettava, että 11 yritystä nosti kumoamiskanteen samasta päätöksestä neljällä eri oikeudenkäyntikielellä.

126 Kuten valituksenalaisen tuomion 19—25 kohdassa huomautetaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on täytynyt käsitellä useita riitautuksia, jotka koskevat oikeutta tutustua hallinnolliseen menettelyyn liittyviin asiakirjoihin. Komissio toimitti 24.11.1994 yhteensä noin 11 000 riidanalaiseen päätökseen liittyvää asiakirjaa mutta vetosi samalla siihen, ettei asianomaisille yrityksille annettaisi tietoja liikesalaisuuksia sisältävistä asiakirjoista eikä komission sisäisistä asiakirjoista, minkä vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen täytyi kuulla asianosaisia tältä osin, tutustua kaikkiin asiakirjoihin ja määrittää, mihin asiakirjoihin kukin asianosainen sai tutustua.

127 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on yhdistetyissä asioissa T-134/94, T-136/94, T-137/94, T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94 ja T-157/94, NMH Stahlwerke ym. vastaan komissio,

19.6.1996 antamallaan määräyksellä (Kok. 1996, s. II-537) ratkaissut kysymyksen kantajien oikeudesta tutustua oikeudenkäyntiaineistoon sisältyviin komission toimittamiin sellaisiin asiakirjoihin, jotka ovat peräisin osaksi kantajilta itseltään, ja sellaisiin asiakirjoihin, jotka ovat peräisin tähän menettelyyn osallistumattomilta kolmansilta osapuolilta ja jotka komissio on luokitellut luottamuksellisiksi näiden kolmansien edun vuoksi.

128 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa NMH Stahlwerke ym. vastaan komissio 10.12.1997 antamallaan määräyksellä ratkaissut kantajien pyynnöt saada tutustua komission "sisäisiksi" luokittelemiin asiakirjoihin.

129 Muiden yritysten, joita riidanalainen päätös koskee, vireille saattamat asiat on yhdistetty asian selvittämistä ja suullista käsittelyä varten. Kuten valituksenalaisen tuomion 26—35 kohdassa todetaan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi lukuisista asian selvittämistoimista tämän oikeudenkäyntimenettelyn valmistelemiseksi. Tässä yhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti kantajille useita kirjallisia kysymyksiä sekä määräsi asiakirjojen toimittamisesta ja todistajien kuulemisesta.

130 Suullinen käsittely päätettiin 27.3.1998 pidetyn istunnon lopuksi.

131 Valituksenalainen tuomio annettiin 11.3.1999 eli samana päivänä kuin kymmenen muuta tuomiota, joissa ratkaistiin riidanalaisesta päätöksestä nostetut kanteet.

132 Edellä esitetyn perusteella valituksenalaisen tuomion antamiseen päättyneen oikeudenkäyntimenettelyn kestoa selittävät moitittuun sopimukseen osallistuneiden ja riidanalaisesta päätöksestä kanteen nostaneiden yritysten määrä, joka

edellytti näiden eri kanteiden samanaikaista tutkimista, oikeudelliset kysymykset, jotka liittyivät oikeuteen saada tutustua komission mittavaan asiakirja-aineistoon, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittama asiakirja-aineiston syvällinen tutkiminen ja menettelymääräyksissä sille asetetut kielivaatimukset.

133 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn oikeudenkäyntimenettelyn kesto on perusteltu, kun otetaan huomioon asian erityinen monitahoisuus.

134 Seitsemäs valitusperuste on näin ollen perusteeton.

135 Edellä esitetyn perusteella valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

136 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn työjärjestyksen 118 artiklan nojalla, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska valittaja on hävinnyt asian kokonaisuudessaan ja koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista, valittaja on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Krupp Hoesch Stahl AG velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Wathelet Edward La Pergola

Jann von Bahr

Julistettiin Luxemburgissa 2 päivänä lokakuuta 2003.

R. Grass M. Wathelet

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja